

An aerial photograph of a city, likely Bucharest, showing a dense network of streets. The streets are highlighted in yellow, creating a complex web of lines across the image. The background is a muted, brownish-green color, representing the ground and buildings.

CURS 3

SCURTA ISTORIE A DISCIPLINEI: “SCOLI” CLASICE DE MORFOLOGIE URBANA

*Acest material este
destinat exclusiv
studentilor Universității
de Arhitectura și
Urbanism “Ion Mincu” din
București. Este interzisă
comercializarea sau
difuzarea sa înafara
cadrelui educațional al
UAUIM.*

3 SCOLI CLASICE DE MORFOLOGIE URBANA:

Italiană

Franceză

Britanică

+ EXPERIENTA olandeză (elementele de noutate)

1. Scoala Italiana de morfologie

A_Saverio Muratori (1910-1973).

“Studi per una operante historia urbană di Venezia”, 1959

Impasul modernismului în arhitectură a fost generat de o criza **tipologică** și ideologică.

Pierderea legaturii cu trecutul, cu forma istorica **semnificanta**.

Tipul este o construcție de convenții și norme care există într-o anumite regiune sau oraș și care ***a evoluat în timp pe seama experienței*** (Muratori).

TIPUL nu este STANDARDUL

CONSTRUCȚIA
ELEMENTUL
PARTEA
ORAȘUL

nu poate fi
separat/ă de

MEDIU
ANSAMBLU
ÎNTREG
ISTORIE

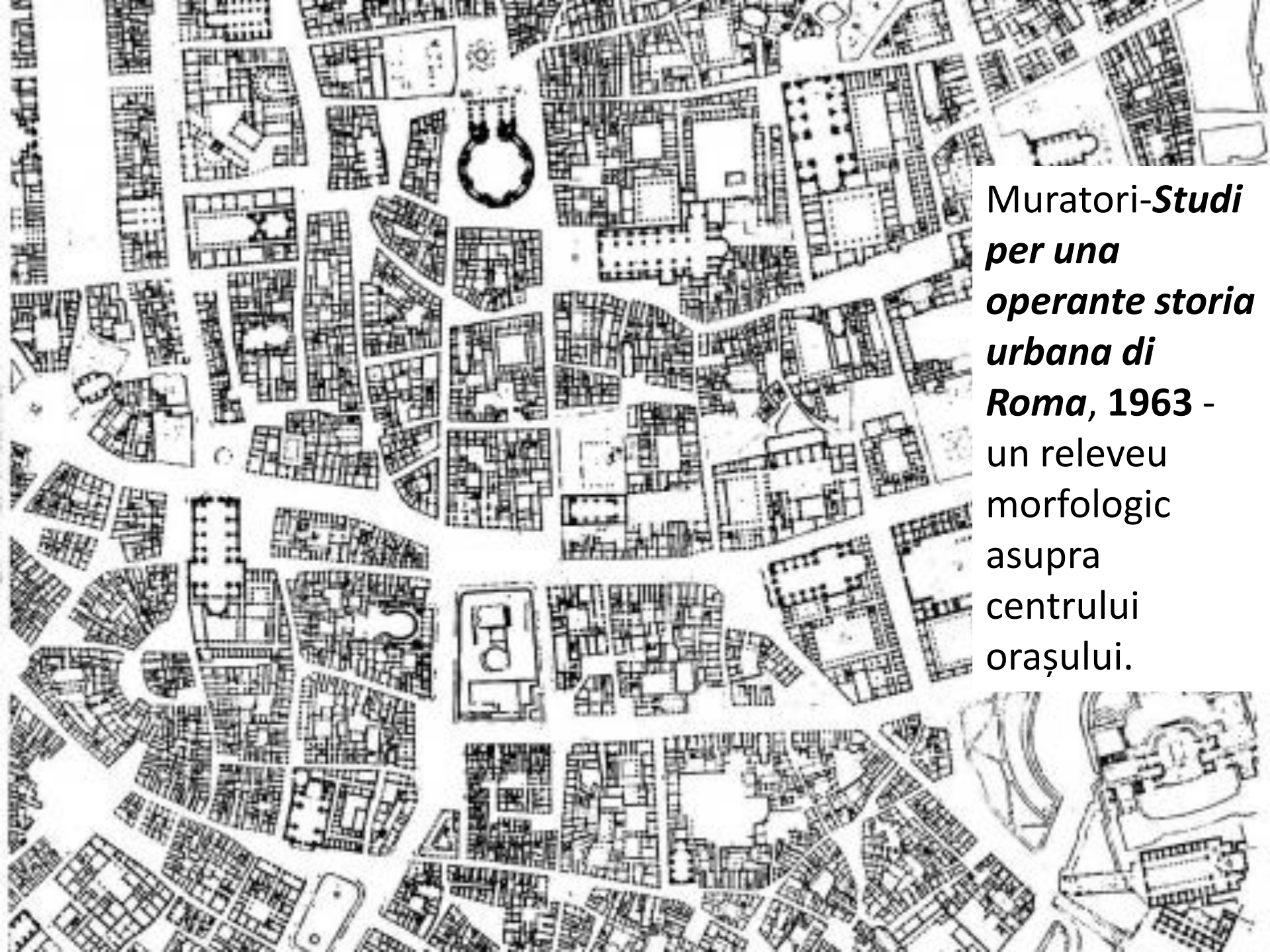
**TIPUL = prima conține
ideea de bogăție
culturală, sinteza
semnificativa**

**STANDARD = normă
tehnică, săracă din punct
de vedere cultural.**

**noțiunea de *tip* este
folosită în opoziție cu cea
de *standard*:**

Muratori-*Studi*
per una
operante storia
urbana di
Roma, 1963 -
un relevé
morfologic
asupra
centrului
oraşului.

«Venise, l'archipel d'origine reconstitué sur le plan de 1950, détail de la partie centrale», Saverio Muratori, Studi per una operante storia urbana di Venezia, 1960.

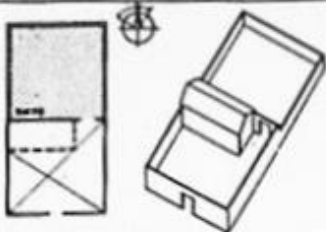
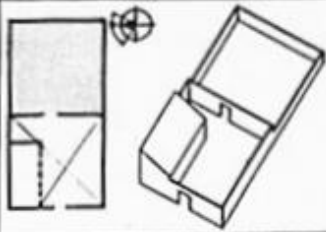
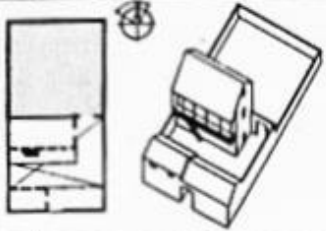
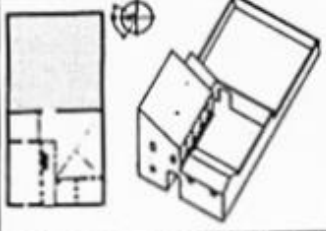
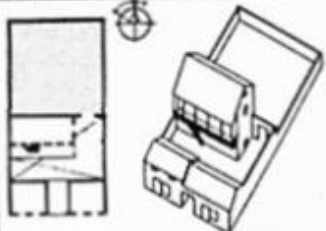
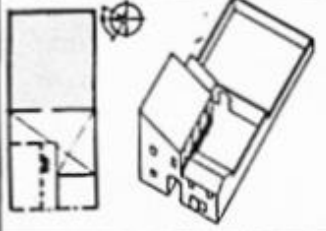
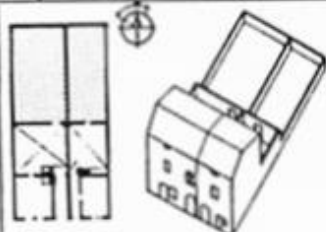
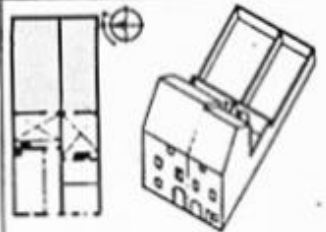
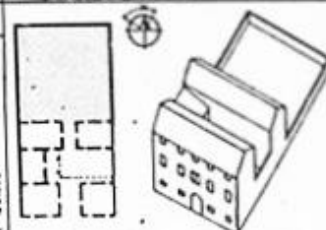
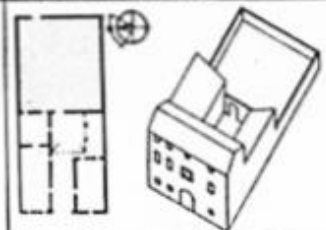
Pour Muratori la ville est un processus en évolution, intelligible dans une relation présent/passé où chacun des termes éclaire l'autre. L'analyse attentive du tissu qui associe analyse du bâti et travail d'archive permet de reconstituer les états successifs de la ville et de ses quartiers, de saisir les

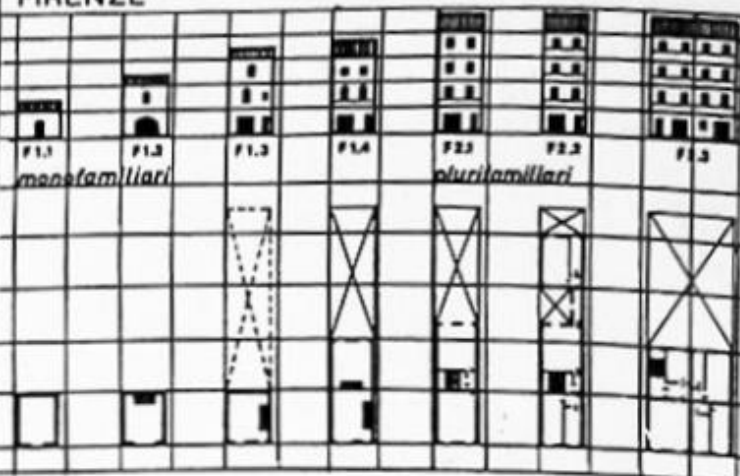
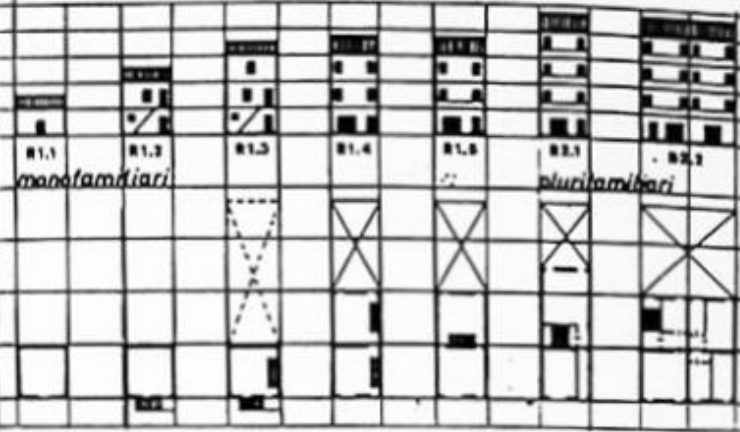
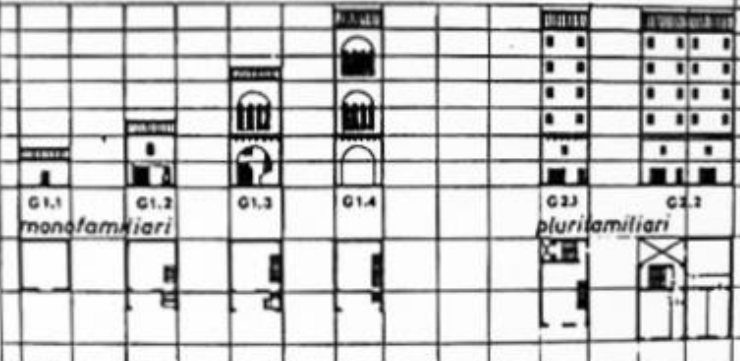
>> “metoda
tipologică”
- 4 scări
(complexitate
tipologica
crescătoare):

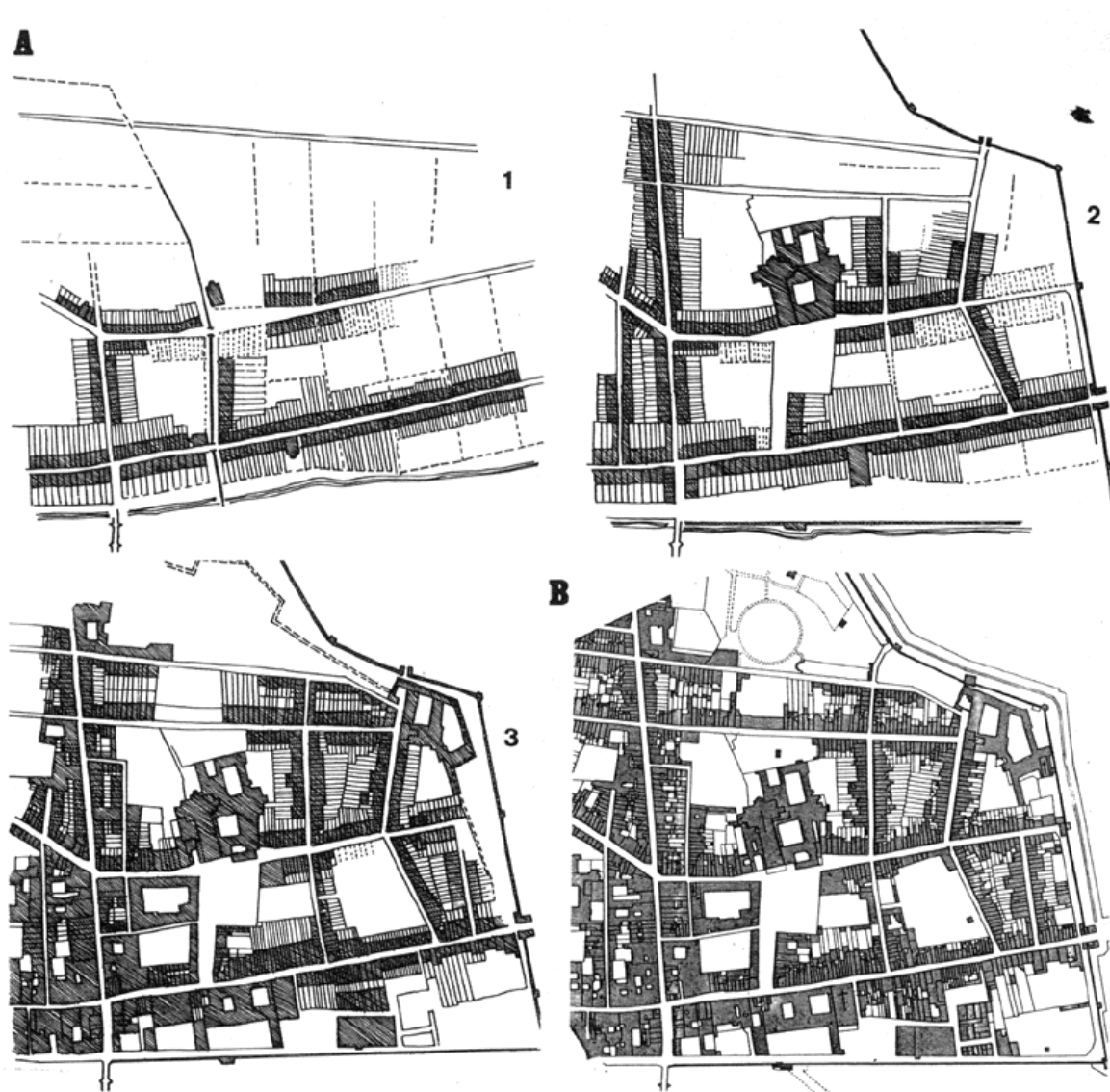
*construcție > cartier
> oraș > teritoriu*

Gruparea tipologică se face pe baza:

- **elementelor de design** (părți componente de detaliu),
- **structura internă a elementelor** (dispoziția, relația cu întregul reprezentat la următoarea scară),
- **relația dintre formă și utilizare** (funcțiune),
- **aspectul formal** (în ce formă se materializează la o scară mai mare, ex. o piață, un bulevard, un pol, etc.)

TIPO PORTANTE E VARIANTI SINCRONICHE DOVUTE ALL'ISORIENTAMENTO SOLARE			
0	AGGREGATO RURALE ANTICO TIPO DI SOSTRATO DOMUS ELEMNTARE MONOPIANO	 0.1 TIPO PORTANTE (CON ACCESSO FRONTALE)	 0.2 VARIANTE SINCRONICA (CON ACCESSO LATRALE)
1	AGGREGATO RURALE CASA-CORTE AGROCOLA 1 PIANO+SOFFITTA E CASONE MAFONALI	 1.1 VARIANTE SINCRONICA (CON ACCESSO FRONTALE)	 1.2 VARIANTE SINCRONICA (CON ACCESSO LATRALE)
2	AGGREGATO PROTODURANO CASA-CORTE PROTODURANA CON PARZIALE TABERNIZZAZIONE	 2.1 TABERNACULO+ACCESSO CENTRALE	 2.2 PAVIMENTO CASA+ACCESSO+1 TABERNACULO
3	CORTI-SCHIERA DERIVATE DALLA SUODVOSOPHE DELLA CASA-CORTE	 3.1 CORTI-SCHIERA TABERNACULO E VENTILAZIONE+1 PAGURA	 3.2 CORTI-SCHIERA E VENTILAZIONE E PAGURA TABERNACULO
4	AGGREGATO URBANO CORTI-PALAZZO DERIVATA DALLA CASA-CORTE	 4.1 ACCESSO ASSUALE	 4.2 ACCESSO CENTRALE NON ASSUALE

FIRENZE <i>monofamiliari</i> <i>plurifamiliari</i>	
ROMA <i>monofamiliari</i> <i>plurifamiliari</i>	
GENOVA <i>monofamiliari</i> <i>plurifamiliari</i>	

Studiu tipologic in scopul reconstrucției unui fragment de țesut urban, San Frediano Firenze, sursa: Urban Morphology, Technische Universiteit Eindhoven, 2009

B_Carlo Aymonino, Aldo Rossi

“Architettura della città” / “The architecture of the city”, 1966

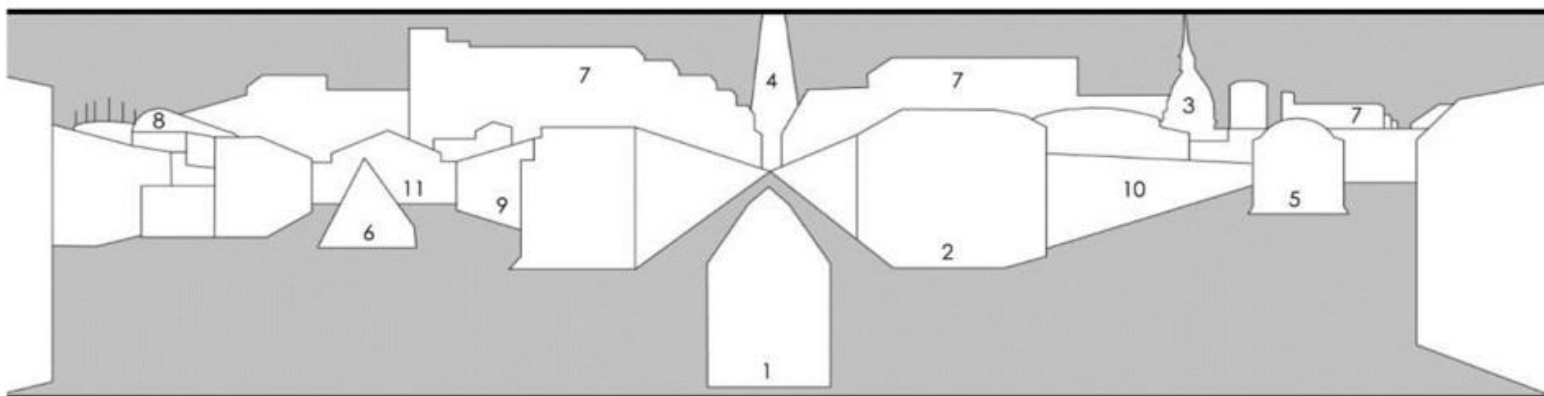
“La città di Padova”, 1970

>> abordare analitică a spațiului urban și arhitectural

- notiunea de “permanență” a structurii urbane

- notiunea de “reziliență” - capacitate de adaptare pozitivă a sistemului morfologic la factorii de noutate formala și funcțională introduși la un moment dat.

- introducerea noțiunii de “permanență” a structurii urbane dată de acele aspecte ale formei urbane (construcții, spații, monumente) cu valoare specială (particularitate) pentru identitatea orașului (elemente care asigură reziliența^[1]).
- crearea de tipologii care relaționează varietatea construcțiilor care definesc spații urbane specifice (străzi și piețe) cu forma de ansamblu a orașului.
- analize la nivel de micro-scară a structurii materiale a orașului aflata într-un proces continuu de transformare.

1- Monumento ai Partigiani,
Segrate, A. Rossi
2- Casa sulla Michaelerplatz,
Vienna, A. Loos
3- Mole Antonelliana,
Torino, A. Antonelli

4- Mausoleo tronco-conico,
E. L. Boulée
5- Pantheon, Roma
6- Piramide Cestia, Roma
7- Großstadt di Hilberseimer

8- Fabbrica AEG di Berlino,
P. Behrens
9- Casa del Fascio di Como,
G. Terragni

10- Quartiere Gallarate, Milano,
A. Rossi
11- Villa Reale di Monza,
G. Piermarini

Arduino Cantàfora - La città Analoga, 1973, explicarea figurativă a teoriei lui Rossi - città analoga (bricolaj de arhitectură cunoscută - metodă analitică și proces de modelare) | sursa: Moschini, F. (1980) L'architettura della realtà e la realtà dell'architettura, Edizioni Kappa, Roma.

Via Giulia, Roma, 1508–

La Place Royale (astăzi Place des Vosges) Claude Chastillon, Dessins des Pompes et magnificiences du caroussel faict en la place royale de Paris. les V, VI, VII of April 1612, engraving. sursa: Musée national du château de Pau, Inv. P. 1344.

Karl Friedrich Schinkel, Bauakademie, Berlin, 1832–6

Karl Ehn, Karl-Marx-Hof, Viena, 1927–30

patru arhetipuri ale transformarii urbane
-explicare grafică după Pier Vittorio Aureli
(2011), **City as Political form**. Four Archetypes
of Urban Transformation în Architectural
Design

C_Gianfranco Cannigia, Gian Luigi Maffei

>> metoda “atomistă” (1975 – 1990):

“Il progetto nell’edilizia di base”, 1984

“Letture di Firenze”, 1985

- > creșterea urbana si dinamica tesuturilor urbane
- > procese de formare autonome
- > dependența tipurilor de locul formării lor: **tipul clădirii este “proiect colectiv”**

- Conceptul de **“arhetip”** ca **esență a tipurilor**, care poate genera tipuri noi, încorporand lecția trecutului extinsă critic către prezent fără riscul pastîșei

Abordarea “atomista”
în 5 trepte – 5 scări:

- creativitate ghidată de context

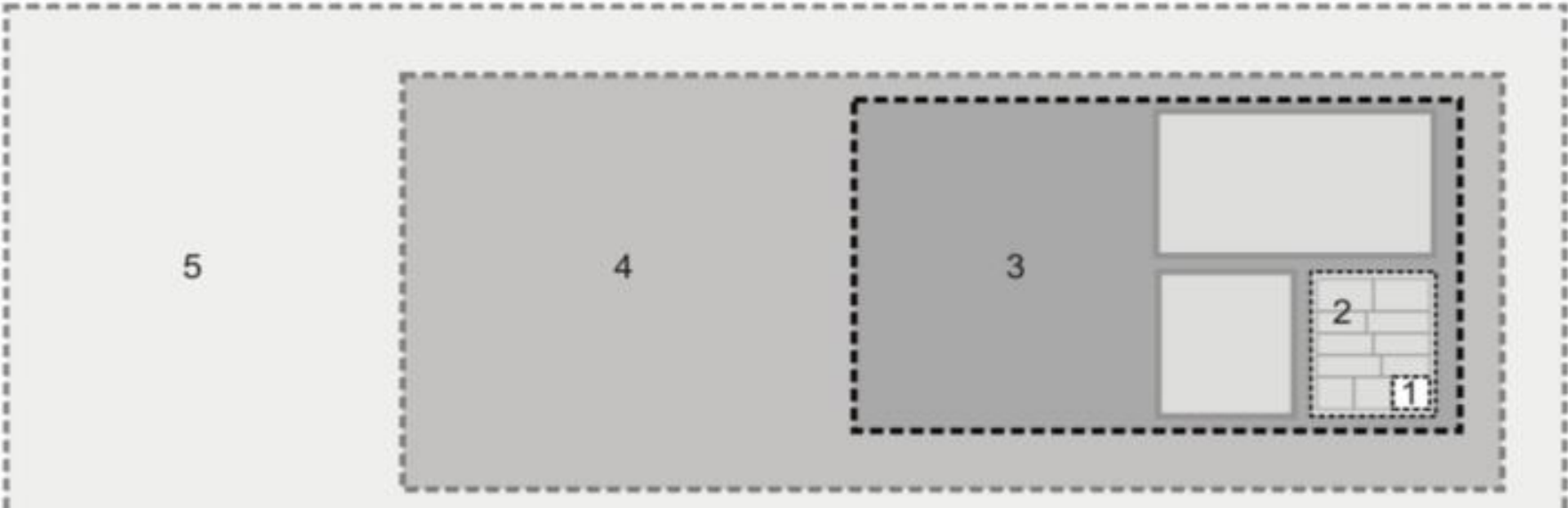
5.orașul

4.cartierul

3.țesutul urban

2. insula urbană

1.parcela

2. Școala franceză de morfologie urbană

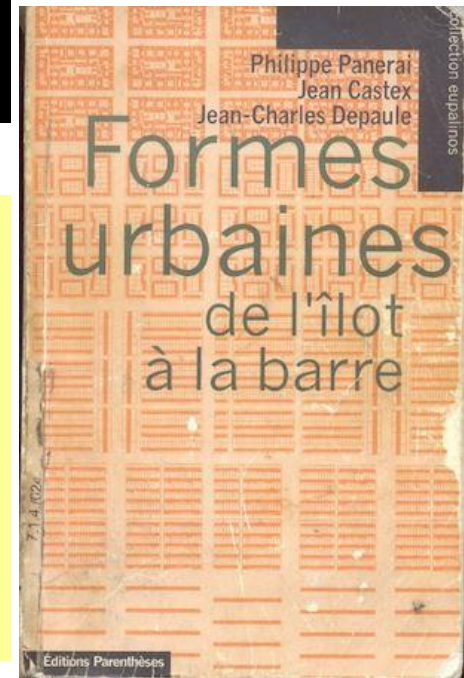
Phillippe Panerai, Jean Castex, Jean-Charles Depaule

Christian de Portzamparc, Bruno Fortier

"Elements d'analyse urbaine" 1980 (1972 - 1975)

"Formes urbaines: de l'îlot à la barre", 1977,

"Analyse Urbaine", 1999/2002

- analiza aspectelor sociale aferente formelor urbane și arhitecturale

Orasul = producător de relații sociale și economice care se reflectă în forma fizică

- descoperirea logicii formei de organizare >>

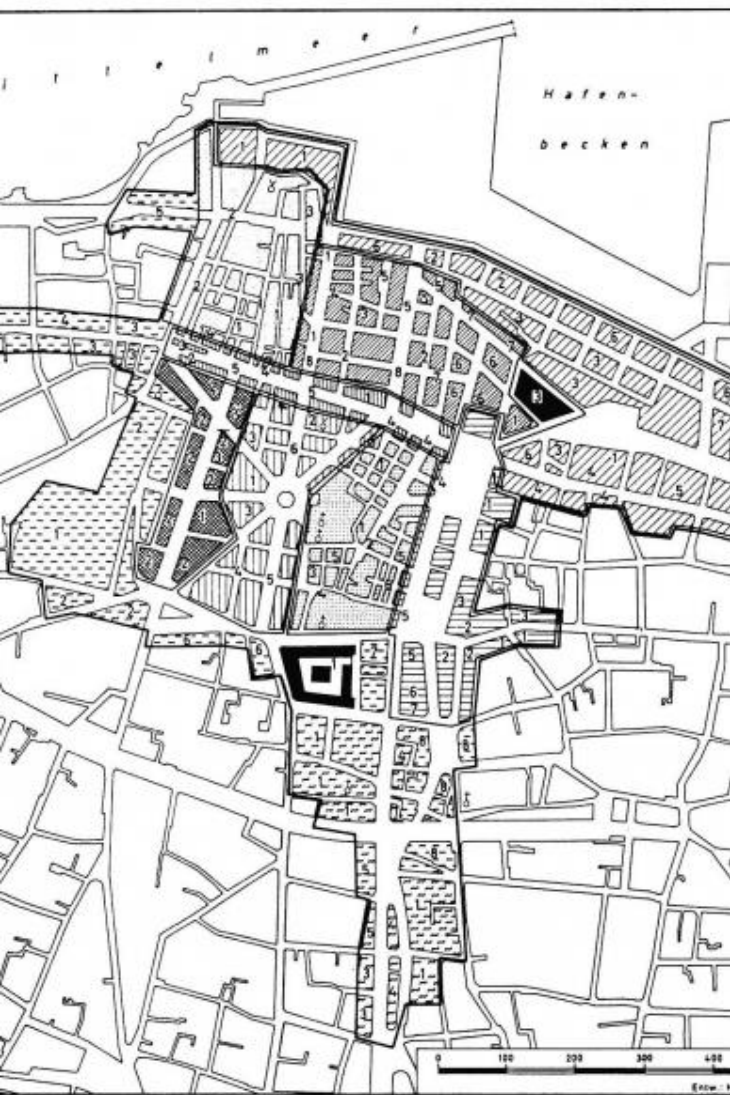
“citirea orașului”, nu imitația formelor!

Orașul este considerat **mai mult decât un aranjament abstract de date**

Analiza MTU include și **modul de “experimentare”** al spațiului urban, „urmele” sociale sunt considerate **indicatori** ai vieții urbane.

-Accent pe **PROCES**

souk autour du souk Sursock
 inter Suq autour du souk Tawilé
 du commerce de gros
 moderne de commerce de gros
 autour de la place de l'Etoile
 commerciale traditionnelle, rue Weygand

Rue des Banques (Riad al-Sol)
 Quartier des distractions autour
 la place des Martyrs
 Center-Buildings
 Extension ancienne du centre-
 Extension récente du centre-ville

Atitudinea în școala franceză de morfologie / „crezuri”:

fară prejudecăți sau poziții predeterminate în analiza părților componente ale țesutului urban!

fară judecăți rapide!

analiza urbană = „recâștigarea orașului”

NU imitarea formală – ci înțelegerea formei

La Cidade das Artes, à Rio de Janeiro (arch. Christian de Portzamparc)
©Hufton + Crow

Christian de Portzamparc: "La ville, une expérience presque animale de l'espace"

■ **Vers la troisième ville ?**
Olivier Mongin,
préface de Christian
de Portzamparc
Machette, 1995

■ **Voir écrire**
Christian
de Portzamparc
et Philippe Sollers
Folio Gallimard, 2005

■ **Christian de Portzamparc. Grand Prix de l'urbanisme 2004**
Ariella Masbouni
Parenthèses, 2006

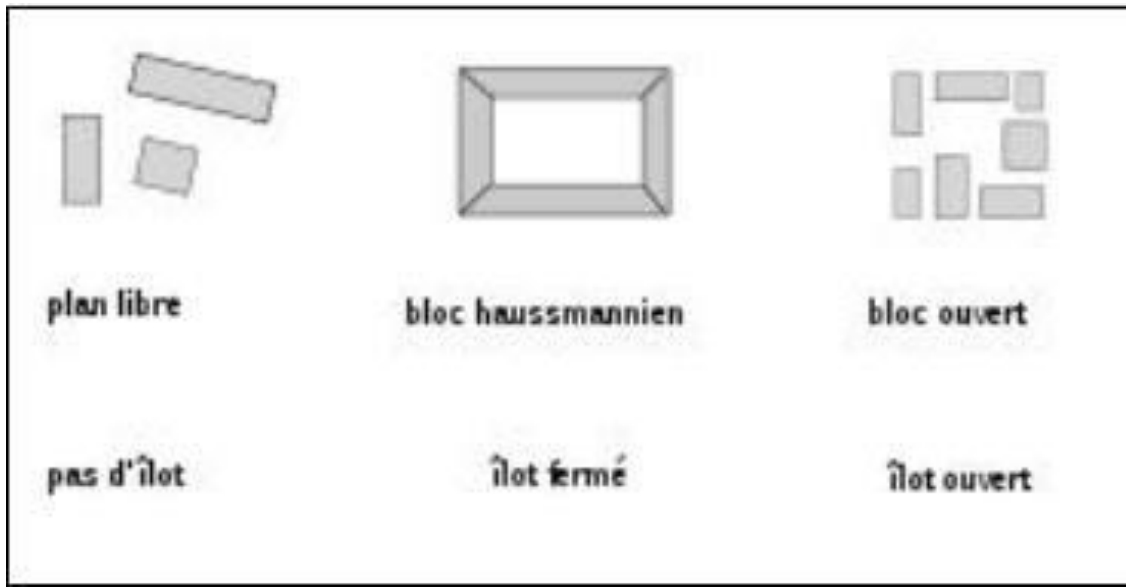
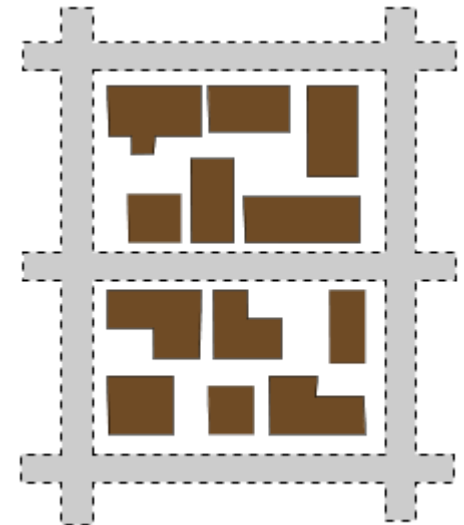
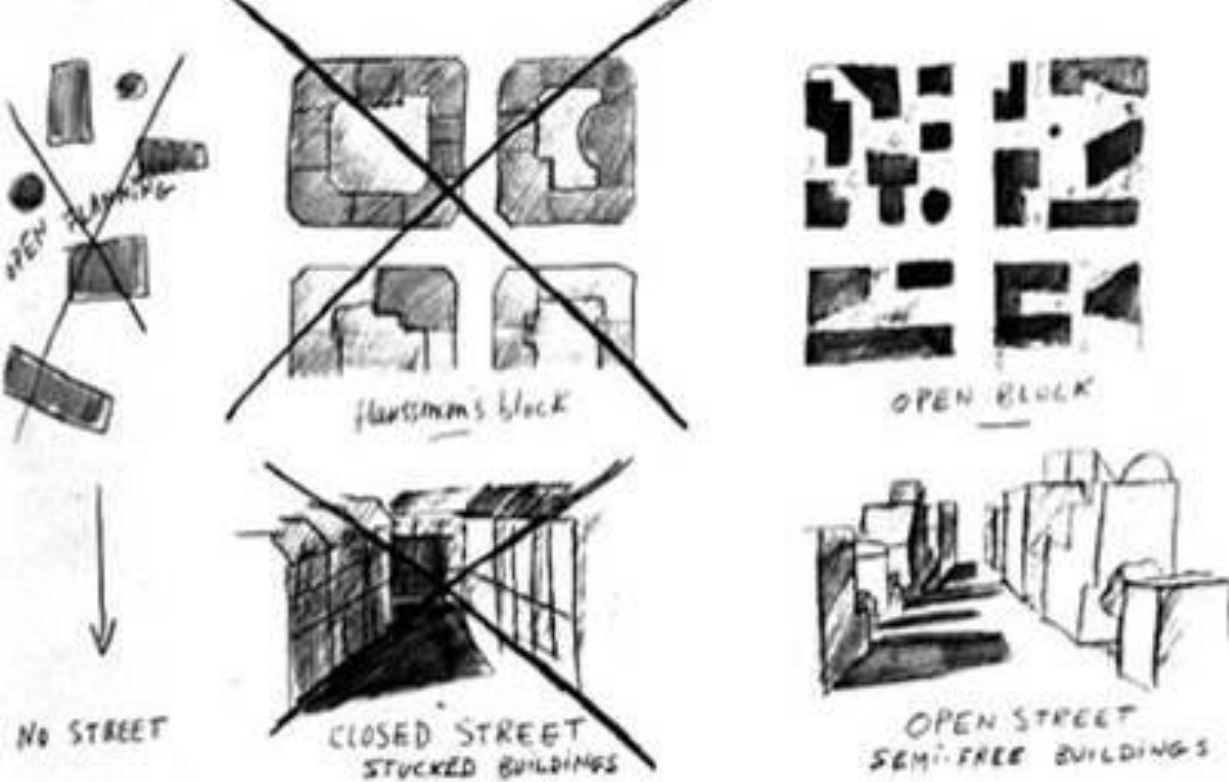
■ **Les dessins et les jours**
Christian
de Portzamparc
Éditions Somogy, 2016

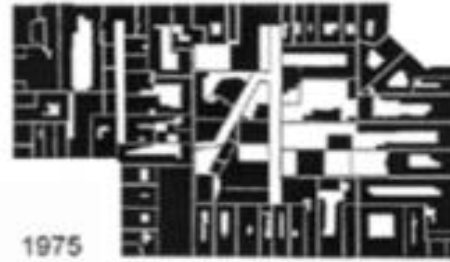
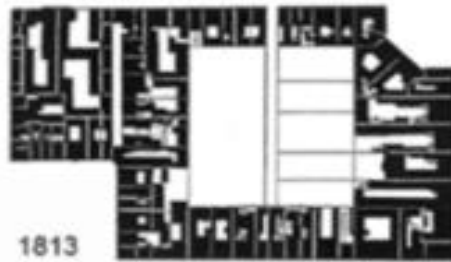
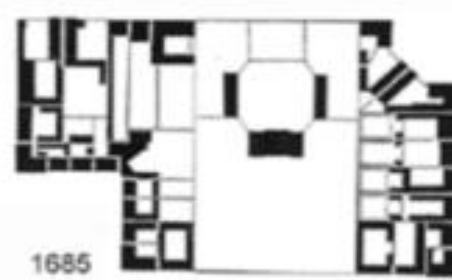
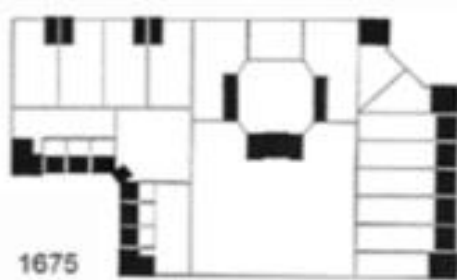
■ **La vidéo de la conférence-débat « Fabriquer un tissu urbain contemporain »**

des matinées du CGEDD du 17 novembre 2014,
avec la participation de Christian de Portzamparc
et de David Mangin, animée par Ariella Masbouni,
est consultable sur le site du CGEDD.

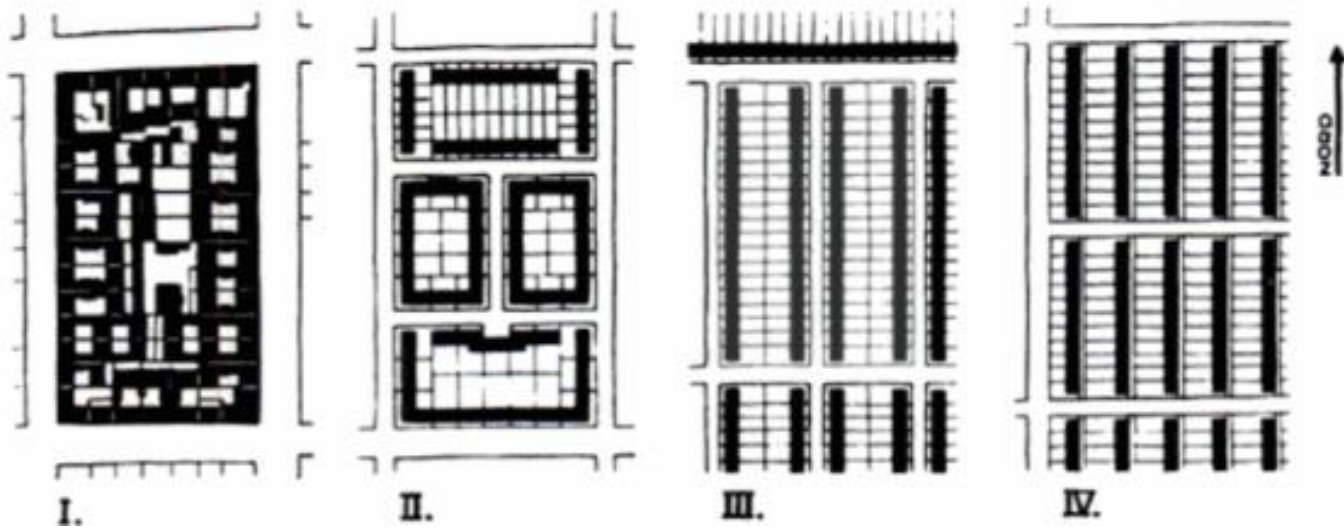
www.cgedd.developpement-durable.gouv.fr/les-matineses-du-cgedd-c292.html

**Christian de Portzamparc -
Insula deschisă
(L'îlot ouvert, Open Block)**

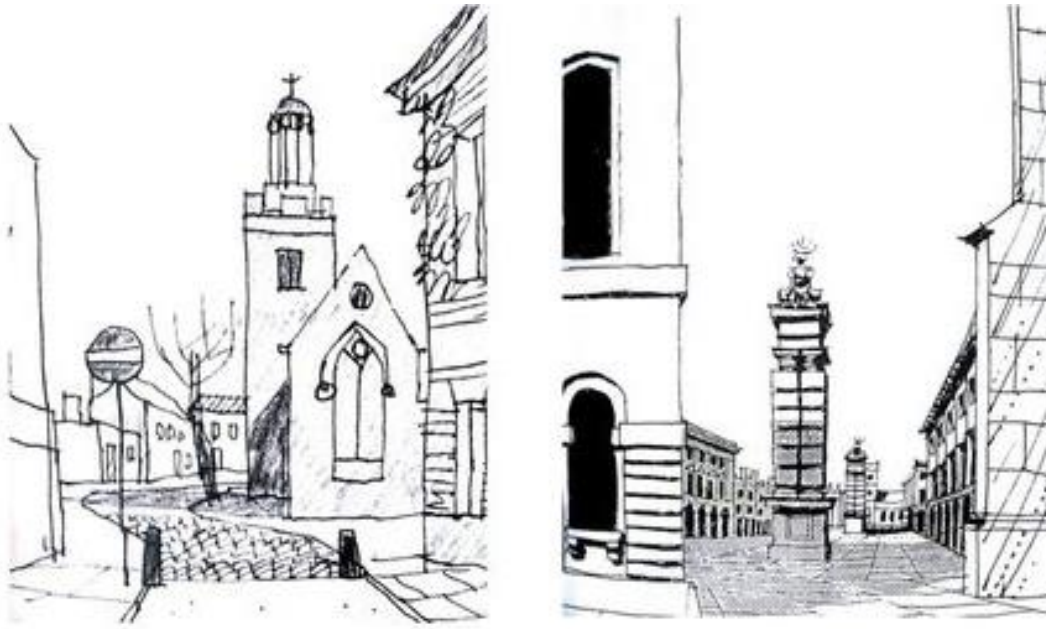
a.

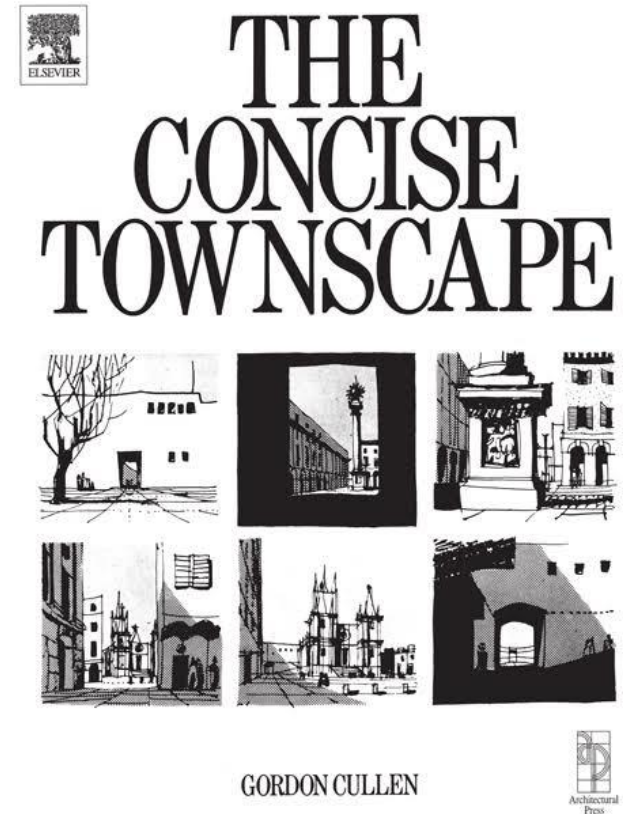
3. Școala britanică de morfologie

a) Gordon Cullen

studiul orasului ca "peisaj urban" (townscape)

Revelarea secvențială a parcursurilor
Și a formelor urbane

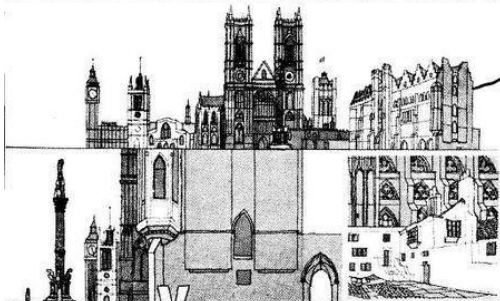

A sketch of a neighborhood street by a resident of San Francisco: Kevin Lynch and Gary Hack, Site Planning, 1984.

WESTMINSTER

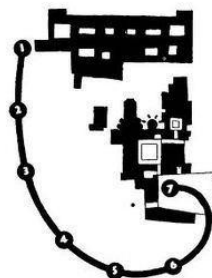

These three sequences, Oxford, Ipswich and Westminster, try to recapture in the limited and static medium of the printed page a little of the sense of discovery and drama that we experience in moving through towns. Oxford; the cube, 1, the drum, 3, and the cone, 4, create an unfolding drama of solid geometry. This is the unfolding of a mystery, the sense that as you press on more is revealed. Ipswich; a modest archway performs the office of dividing the prospect into two things, the street you are in and the place beyond, into which you emerge so that you move out of one ambience into another. Westminster; the shifting interplay of towers, spires and masts, all the intricacy of fresh alignments and grouping, the shafts of penetration and the sudden bunching of emphatic verticals into a dramatic knot, these are the rewards of the moving eye, but an eye which is open and not lazy.

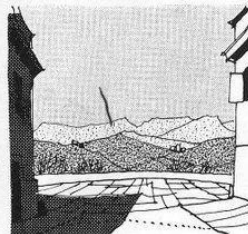
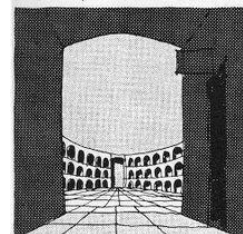
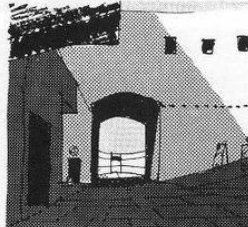
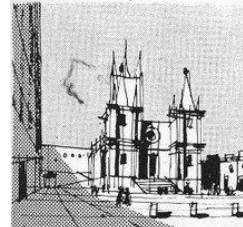
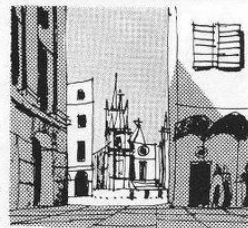
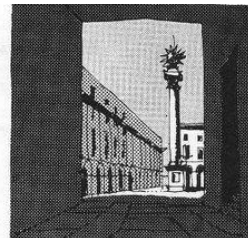
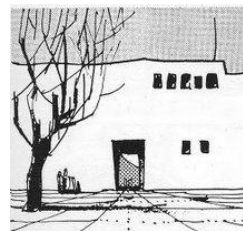
3

4

5

Plan of Westminster, showing 6, 7 viewpoints

To walk from one end of the plan to another, at a uniform pace, will provide a sequence of revelations which are suggested in the serial drawings opposite, reading from left to right. Each arrow on the plan represents a drawing. The even progress of travel is illuminated by a series of sudden contrasts and so an impact is made on the eye, bringing the plan to life (like nudging a man who is going to sleep in church). My drawings bear no relation to the place itself; I chose it because it seemed an evocative plan. Note that the slightest deviation in alignment and quite small variations in projections or setbacks on plan have a disproportionately powerful effect in the third dimension.

M.R.G.Conzen/ Birmingham School

Conzen, (2004). *Thinking About Urban Form. Papers on Urban Morphology 1932-1998*. Berna: Peter Lang European Academic Publishers.

Modul de planificare urbană /MGR Conzen

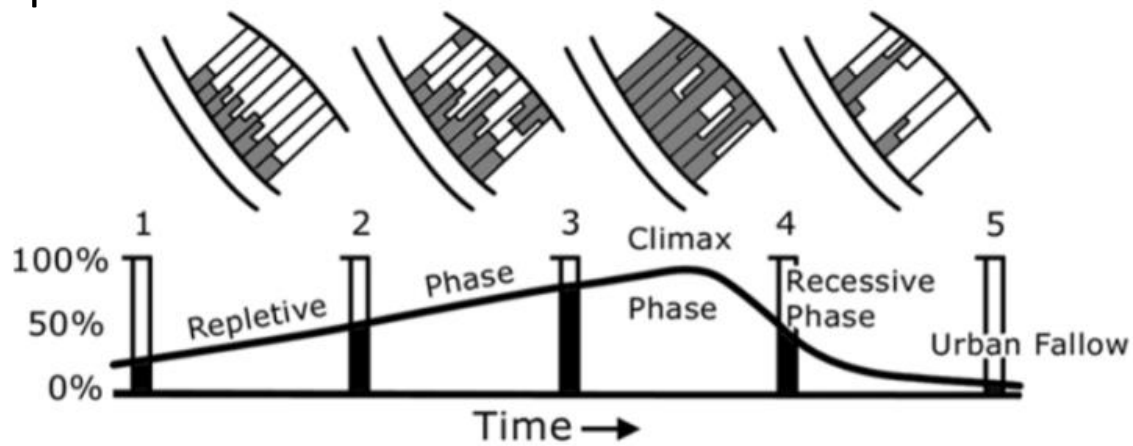
1. planul urban
2. tiparul (*patternul*) formelor construite,
3. modul de utilizare a terenului.

-Orientare mai mult **planimetrică** (nu includea studii ale volumelor 3D, precum în școala italiană)

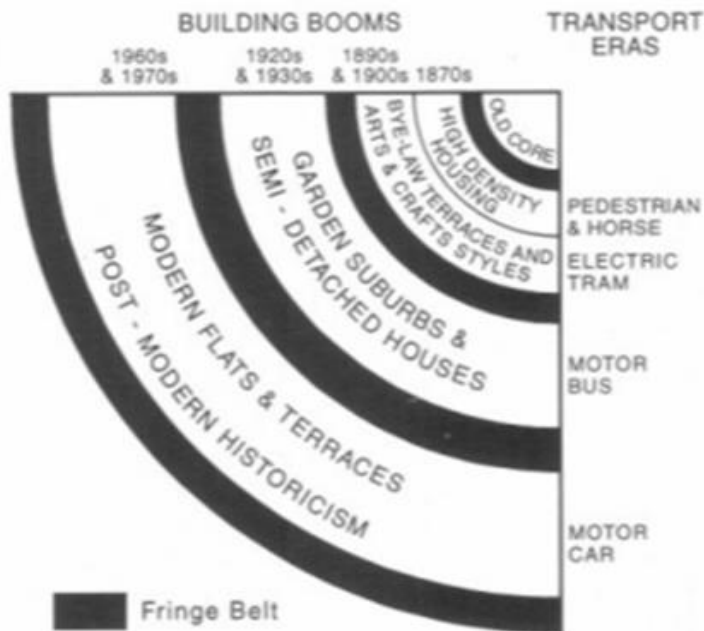
- **instrumentele de analiză de factură economică: ciclul Burgage și Fringe belt-ul** (care au generat ideea de regiuni morfologice în funcție de care se pot stabili strategii de intervenție).

Conzen consideră orașul **un palimpsest al societății și al culturii.**

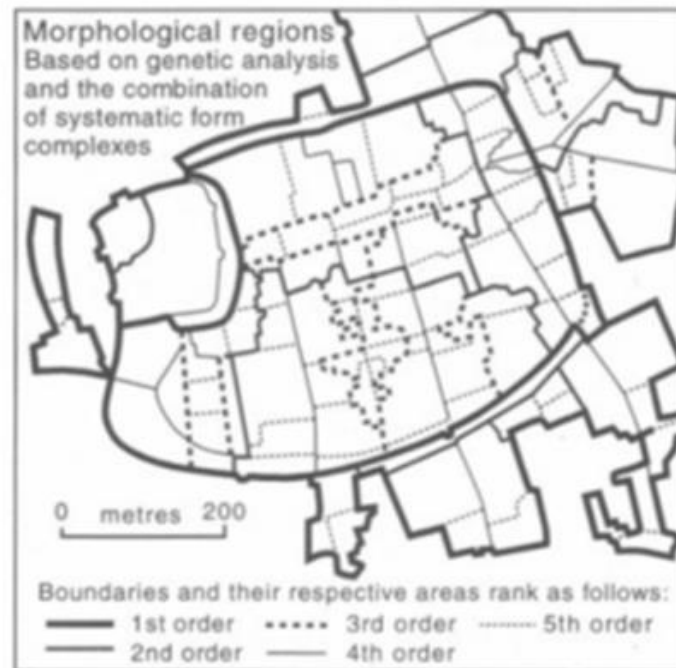
Anumite elemente din perioadele trecutului rămân, în timp ce altele sunt scrise în timp, peste.

ideea de **regiuni morfologice** în funcție de care se pot stabili strategii de intervenție

1. Model de ciclu de construcție ,

2. Regiunile morfologice ale centrului orașului Ludlow

exemple de tipuri de construcții

a. îngustă și adâncă b. lată și puțin adâncă

c. cu calcan
(lipit la o limită
de proprietate laterală)

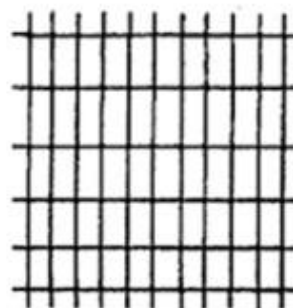

d. construcție punct

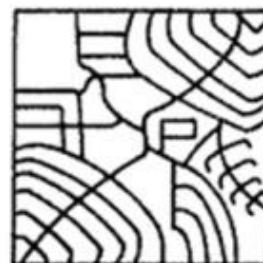

exemple de tipuri de trame viare

a. tramă rectangulară deasă

b. tramă curbilinie deasă

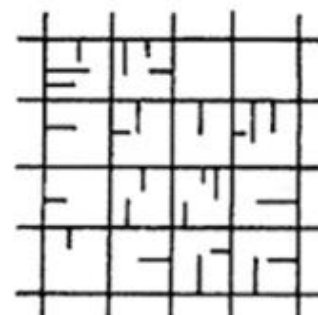

c. tramă curbilinie
cu bucle și fundături

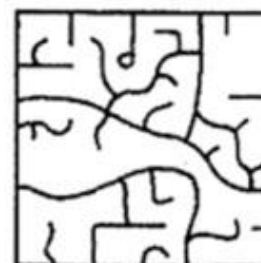

d. trame hibride

d1. tramă rectangulară
medie cu fundături

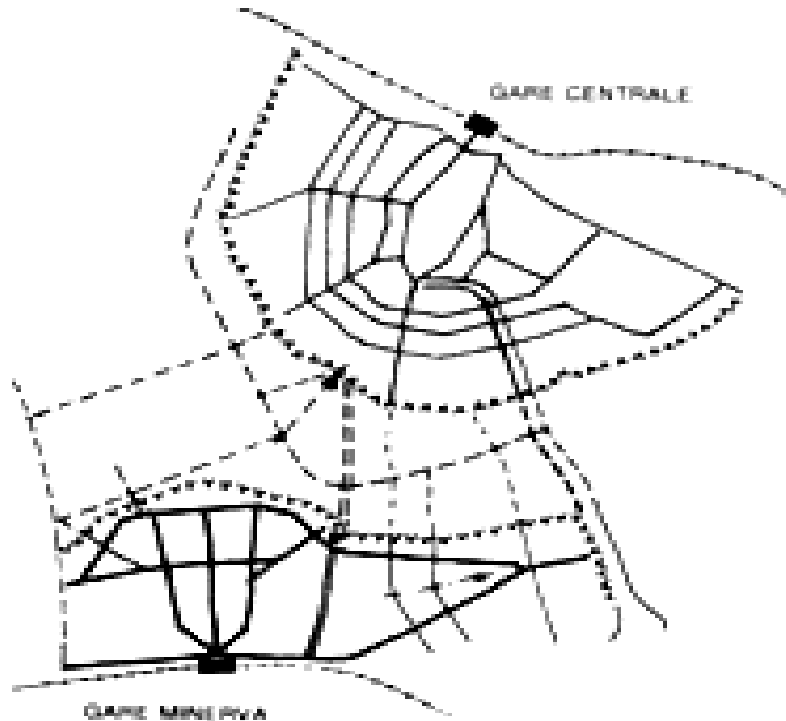
d2. tramă
curbilinie
medie cu fundături

+ EXPERIENȚA OLANDEZĂ

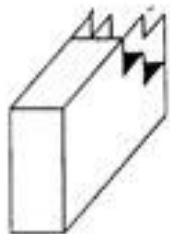
- = o combinație a celor 3 DIRECȚII anterioare
- include atât ideea de "peisaj urban,,
- cât și cea de **tipar (*pattern*) urban** în relație cu teoriile și modelele de proiectare
- Această abordare a generat tehnici de analiză și design urban bazate pe reprezentarea grafică a structurii spațiale.

Problemele centrale în abordarea morfologică olandeză sunt *insula și lotizarea*.

planul *Berlage* (1916) pentru Amsterdam și starea actuală (2001), prelucrare după Panerai et al, "Formes urbaines, de l'îlot à la barre".

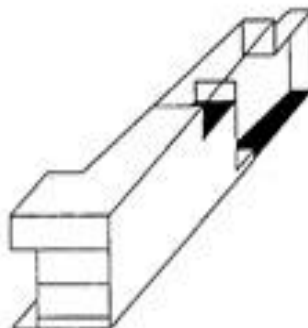
Desenul analitic este considerat a fi o metodă de a evidenția și auto-investiga procesul de design.

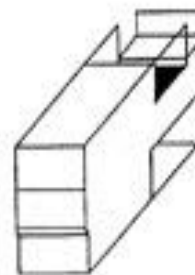
Claus & Kaan

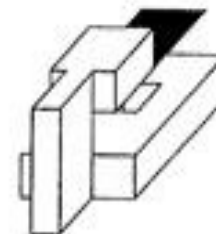
Höhne & Rapp

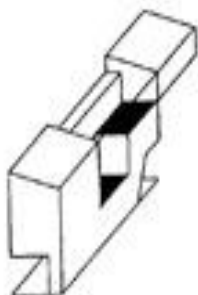
Arne van Herk

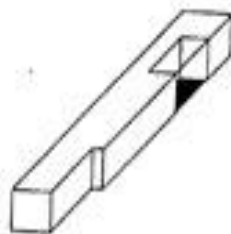
Cees Christiaanse

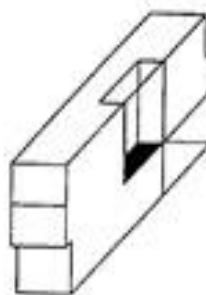
Liesbeth van der Pol

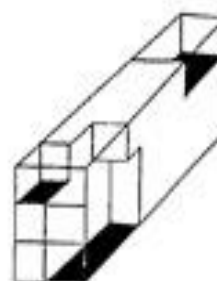
Hans Tupker

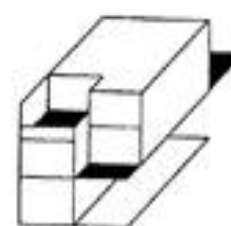
Marlies Röhmer

Herman Zeinstra

Van Berkel & Bos

Willem Jan Neutelings